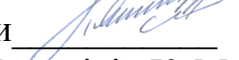

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ О. М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО**

Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри
д.і.н., професор Ячменіхін К. М.
« 28 » серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НОВА ІСТОРІЯ

КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ

(XVII–XVIII ст.)

Спеціальність 032 Історія та археологія

Робоча програма Нова історія країн Європи та Америки (XVII–XVIII ст.) затверджена на засіданні кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.

Протокол №1 від 28 серпня 2020 року.

Розробники: Дятлов Володимир Олександрович, доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин, перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи НУЧК імені Т. Г. Шевченка; Доманова Ганна Сергіївна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин.

Мова навчання – українська.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Нова історія країн Європи та Америки (XVII–XVIII ст.)» полягає у формуванні у здобувачів освіти компетентностей, пов'язаних із розумінням найбільш значущих проблем розвитку провідних країн Європи та Америки, їхньої ролі у світовому історичному процесі.

Завдання навчальної дисципліни:

- охарактеризувати політико-економічний, соціально-культурний та конфесійний розвиток країн Європи та Америки впродовж XVII–XVIII ст.;
- визначити закономірності й особливості економічного розвитку країн Європи та Америки;
- проаналізувати процес становлення правової держави і громадянського суспільства в країнах Європи та Америки;
- визначити роль і місце країн Європи та Америки в системі глобальних міжнародних відносин.
- формування у студентів вміння їх самостійного аналізу, оволодіння практичними навичками роботи з історичними джерелами і науковою літературою;
- формування толерантного, неупередженого ставлення до інших народів, утвердження ідеалів гуманізму.
- вироблення наукового бачення суспільних явищ, подій, тенденцій минулого та сучасного.

Предметом вивчення є політичне, соціально-економічне життя країн Європи та Америки, революційні процеси, міжнародні відносини, що характеризували європейську цивілізацію впродовж XVII–XVIII ст.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	3.5	3.5
Кількість годин:	105	105
- лекції	26	10
- практичні/ семінарські	16	6
- лабораторні	-	-
- індивідуальні завдання	-	-
- самостійна робота студента	63	89

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Очікувані результати навчання (програмні результати навчання, загальні та фахові компетентності), що формуються у процесі вивчення дисципліни «Нова історія країн Європи та Америки XVII–XVIII ст.»:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

СК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

СК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

СК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

СК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

СК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

СК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

СК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

СК 13. Здатність визначати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людської цивілізації, основні етапи її становлення.

СК 14. Здатність визначати загальні закономірності та особливості історичного розвитку країн світу, визначати місце історії України у контексті світової історії.

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки детальні знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

ПРН 15. Застосовувати набуті спеціальні компетентності на широкому громадсько-політичному та суспільному рівнях, аргументувати важливість соціальних функцій історика в сучасному суспільстві.

Критерії оцінювання результатів навчання

АУДИТОРНА РОБОТА	САМОСТІЙНА РОБОТА	РАЗОМ
48 балів	27 балів	75 балів

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	8	6	до 48
Самостійна робота: Колоквіум (студенти мають ознайомитися з особливостями просвітницьких ідей в західноєвропейських державах та США, прочитати твори відомих просвітників.). Індивідуальне опитування (можлива заміна на реферування, написання есе) Тести (платформа Online Test Pad)	1 3	12 15	до 12 до 15
Підсумковий контроль (екзамен)	1	25	до 25
Усього:			до 100

Шкала оцінювання

Шкала оцінювання ECTS			Національна шкала оцінювання	
Оцінка	Визначення	Кількість балів	Оцінка	Кількість балів
A	Відмінно	90-100	Відмінно	90-100
B	Дуже добре	83-89	Добре	75-89
C	Добре	75-82		
D	Задовільно	68-74	Задовільно	60-74
E	Достатньо	60-67		
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0-34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0-34

Структура та тематичний план навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Вступ до курсу «Нова історія країн Європи та Америки XVII–XVIII ст.». Становлення Вестфальської системи міжнародних відносин.

Тема 1. Вступ. Новий час та його місце у світовій цивілізації. Періодизація.

Предмет та завдання курсу “Нова історія країн Європи та Америки”. Походження та зміст поняття «Новий час». Основні риси. Новий час та його місце у світовій цивілізації. Періодизація. Цивілізація Нового часу в системі європейської та світової історії. Основні джерела та література, методи роботи над ними під час вивчення курсу.

Тема 2. Світ економіки раннього Нового часу.

Наслідки наукової революції. Поняття “моральна економіка”. Новий світогляд та “дух капіталізму”. Протестантська етика. Кальвінізм. Розвиток підприємництва. Соціальна структура європейського суспільства (XVII – XVIII ст.). Привілейовані стани (дворянство та духовенство). Поняття «перехідна епоха». Порівняльна характеристика рис аграрного та індустріального суспільства. Причини соціального розмежування. Основні тенденції економічного розвитку. Розвиток товарно-грошових відносин. Формування ринкової системи. Система виробництва.

Тема 3. Тридцятирічна війна 1618 – 1648 рр.

Міжнародні відноси наприкінці XVI – на початку XVII ст. Передумови та початок війни. Чеський період війни 1618 – 1623 рр. «Празька дефенестрація». Вторгнення європейський військ у Чехію. Допомога чехам з боку Євангелічної унії. Смерть імператора Матіаса. Відмова визнати королем Чехії Фердинанда. Розгром повстанців під «Білою горою». Страта керівників повстання. Датський період війни 1624 – 1629 рр. Вступ у війну Фрнції. Франко-голландський союз проти Габсбургів. Приєднання до франко-голландського союзу Англії, Швеції, Данії, Савойї, Венеції. Датське вторгнення у Німеччину. Вихід Франції з війни. Едикт про реституцію. Любецький мир. Шведський період війни 1630 – 1634. рр. Договір Швеції з Францією про союз. Франко-шведський період війни 1635 – 1648 рр. Вестфальський мир.

Тема 4. Міжнародні відносини та колоніальна політика європейських держав у XVII–XVIII ст.

Результати Тридцятилітньої війни та Вестфальська система міжнародних відносин. Національно-державні інтереси у зовнішній політиці держав. Фактори впливу на зовнішню політику європейських країн. Боротьба Англії за першість на морських торгових шляхах, в колоніальному світі. Торгові війни Англії та Голландії у другій половині XVII ст. Деволуційна війна 1667–1668 рр. та Аахенський мирний договір. Боротьба Франції за гегемонію в Європі. Ослаблення позицій Іспанії та Священної Римської імперії. Аугсбурзька ліга. Рісвікський мирний договір 1697 р. та встановлення «рівноваги сил» у Європі наприкінці XVII ст. Динаміка балансу сил в Європі в період великих війн XVIII ст. Війна за «Іспанський спадок» (1701–1713/14 рр.) та перегрупування сил за Утрехтським та Раштадським

мирними договорами. Боротьба Англії з Іспанією та Францією за вплив в колоніальному світі. Північна війна 1700 – 1721 рр. Англо-французьке суперництво та формування Четвертого союзу. Війна за «Австрійський спадок» (1740–1742 рр., 1744–1748 рр.). Дипломатична «революція» середини 50-х рр. XVIII ст. Вестмінстерська конвенція та Версальський договір нейтралітет та оборону 1756 р. Загострення англо-французької боротьби за колонії. Пруська агресія та Семилітня війна (1756–1763 рр.). Паризький та Губертсбурзький мирні договори. Роль колоніального фактору в системі міжнародних відносин та колоніальних володінь європейських держав у 80-х рр. XVIII ст.

Тема 5. Становлення та розвиток абсолютизму в європейських країнах (друга половина XVII–XVIII ст.).

Поняття «абсолютизм». Причини посилення влади короля. Основні риси абсолютизму. Національні особливості абсолютистських монархій (Англія, Іспанія, Німеччина, Швеція). «Просвітницький абсолютизм». Французький абсолютизм. Кардинал Ришельє – ідеолог французького абсолютизму. Кардинал Мазаріні. Фронда. Епоха Людовіка XIV (1643–1715 рр.). Режим абсолютної монархії та процес бюрократизації державного апарату. Ж.-Б. Кольбер, торгова та фінансова політика. Церковна політика Людовіка XIV, стосунки з папським престолом, гугеноти. Активна зовнішня політика Франції у другій половині XVII ст. та військова реформа. Культ «короля-сонця». Правління Людовіка XV (1715–1774 рр.). Загальна характеристика основних етапів правління. Криза «старого порядку» та спроби реформ на початку 70-х рр. XVIII ст. Розквіт інтелектуального життя у Франції. Французьке Просвітництво: основні етапи, відношення до державно-політичного режиму, вплив на суспільство. Головні філософсько-політичні доктрини: антифеодалізм, природні права людини, раціоналізм. Просвітницький абсолютизм – основні тенденції. Правління Фрідріха II Пруського (1740–1786 рр.). Австрія, правління Марії Терезії (1740–1780 рр.) та Йосифа II (1780–1790 рр.). Результати ліберальних реформ.

Тема 6. Правління Стюартів. Англійська буржуазна революція середини XVII ст.

Особливості англійського абсолютизму. Зміна династії. Прихід до влади Стюартів. Правління Якова I та Карла I. Парламентська опозиція. Пуританізм. Соціально-економічні зрушення напередодні революції. Війна з Шотландією. Періодизація революції. Суспільно-політичні погляди пресвітеріан, індепендентів, левеллерів. Громадянська війна в Англії. Дигери. Політичні програми. Відомі діячі революції: О. Кромвель, Дж. Лільберн. Зовнішня політика англійської республіки. Підкорення Ірландії. Еволюція політичної системи. Реставрація монархії Стюартів 1661 р.

Тема 7. «Славна революція» в Англії 1688 р. Зародження Просвітництва.

Передумови «Славної революції» 1688 р. Політика Карла II «Білий терор» в країні. Віги. Торі. Правління Якова II – спроба повернення до абсолютизму. «Славна революція» 1688–1689 рр. Вільгельм Оранський

Декларація про віротерпимість. Біль про права 1689 р. Зародження англійського Просвітництва.

Змістовий модуль II. Епоха Просвітництва. Утворення США. Велика Французька революція.

Тема 8. Європейське просвітництво: від теорії до практики.

Ідеологія Просвітництва. Гуманізм. Діячі англійського Просвітництва. Дж. Локк. Становлення французького Просвітництва. Монтерське, Вольтер. Д. Дідро. Ж. Руссо. Економічна школа у Франції. Особливості Німецького Просвітництва. Е. Кант «Що таке Просвітництво». Американське Просвітництва. Б. Франклін. Поняття «Просвітницький абсолютизм».

Тема 9. Європейська колонізація Північної Америки. Початок формування північноамериканської нації.

Утворення англійських колоній в Північній Америці. Їх соціально-економічний і політичний розвиток. Формування північноамериканської нації. Суспільно-політичні ідеї мислителів та державних діячів: Б. Франклін, Т. Джефферсон, Т. Пейн; Д. Адамс, Д. Медісон, О. Гамільтон. Дж. Вашингтон та становлення американської державності. Передумови та причини конфлікту колоній з метрополією. Головні події Війни за незалежність. Дж. Вашингтон. Континентальні конгреси. «Декларація незалежності» 1776 р. Проголошення США. Версальський мирний договір. Конституція США 1787 р. Поправки до Конституції, «Біль про права» 1791 р. Державний устрій.

Тема 10. Країни Латинської Америка у XVII–XVIII ст.

Особливості колоніального режиму. Криза колоніальної системи в Латинській Америці. Реформи Бурбонів в Іспанській Америці і маркіза Помбала в Бразилії в другій половині XVIII в. Ріст торгівлі і товарного виробництва в колоніях. Соціально-економічні наслідки реформ. Загострення соціальних протиріч в іспанських і португальських колоніях. Становище індіанського населення регіону. Повстання індіанців Перу 1742 р. на чолі з Хуаном Сантосом, причини поразки. Піднесення визвольного руху народів Латинської Америки в кінці XVIII ст. Вплив просвітницьких ідей. Масові індіанські повстання під проводом Тупак Катарі в Болівії та Тупак Амару II в Перу 1780–1781 рр. Повстання комунерос (іспанською – общинників) у Новій Гренаді 1781–1782 рр., змова військових бразильської армії під проводом Тірадентіса (1789 р.). Вплив американської революції 1775–1783 рр. Революція негрів-рабів французької колонії о. Сан-Домінго 1791–1803 рр. Декрет про звільнення рабів в Сан-Домінго 1793 р. Утворення першої латиноамериканської держави Гаїті, проголошення її незалежності.

Тема 11. Проблема характеру Великої Французької революції в історичній літературі. Революційна Франція.

Проблеми історіографії Великої Французької революції, спірні питання: причини Великої Французької революції, проблема періодизації, оцінка характеру та значення революції. Французька ліберальна історіографія епохи Реставрації монархії Бурбонів. Теорія класів та класової боротьби. Марксистська історіографія. Радянська історіографія. А. Манфред.

Ревізіоністська концепція. Правління Людовіка XVI. Спроби подолання кризи «старого порядку» та реформістський курс Р. Тюрго і Я. Неккера. „Дворянський бунт”. Контролер фінансів Калонн. Збори нотаблів 1787 р. Проект реформ. Протистояння парламенту. Загострення соціальних протиріччя напередодні революції.

Вибори до Генеральних штатів. Прихід до влади фельян

Формування революційної еліти. Бретонський клуб. Передвиборча компанія. Фельяни – ліберальне дворянство та представники великої буржуазії. Маркіз Лафайєт, граф Мірабо, абат Сіейсс. Перший етап революції (травень 1789–10 серпня 1792 р.): скликання Генеральних штатів, Установчі збори та проголошення Національних зборів, взяття Бастилії, муніципальна революція та «ніч чудес» 4–5 серпня 1789 р., Декларація прав людини та громадянина, соціально-економічні реформи.

Консолідація роялістських сил. Жирондисти

Політичні фракції в Установчих зборах: роялісти, конституціоналісти, робесп'єрівці. Похід на Версаль 5 жовтня 1789 р. “Біла еміграція”. Якобінці та кордельєри. Варенська криза (червень 1791 р.). Розстріл на Марсовому полі 17 липня 1791 р. Прийняття Конституції. Вибори до Законодавчих зборів. Контрреволюційні виступи наприкінці 1791 – на початку 1792 р. Формування багатополісної політичної культури. Політичні клуби. Вступ Франції у війну (квітень 1792 р.). Ж. Бріссо, Ж. Кондорсе. Початок революційних війн. Позиція якобінців щодо ведення війни. М. Робесп'єр та Ж. П. Марат. Другий етап революції (вересень 1792–травень 1793 рр.): повстання 9–10 серпня 1792 р., встановлення Першої республіки у Франції, вибори до Національного Конвенту та демократизація політичного життя, боротьба Гори та Жиронди, судовий процес над Людовіком XVI, всезагальна дехристиянізація, аграрне законодавство жирондистів. Економічна та політична криза навесні 1793 р. Роялістський заколот. Вандея. Жак Ру та рух “скажених”. Протистояння жиронди та якобінців.

Якобінська диктатура

Третій етап революції (червень 1793–липень 1794 р.): встановлення якобінської диктатури, прийняття Конституції, смерть Ж. П. Марата, запровадження терору, “Декрет о підозрілих” від 17 вересня 1793 р., вирішення аграрного питання, введення всезагального «максимуму», дехристиянізація. Зовнішня політика якобінців: загроза інтервенції, Вандея, реорганізація армії, зміна стратегії і тактики, мобілізаційна “система Карно”. Перемоги французьких військ восени 1793 р. Тулонська битва Наполеона Бонапарта. Розгром військ коаліції – червень 1794 р. Криза якобінської диктатури. Боротьба течій. Ебер. Шометт. Дантон. Ліквідація дантоністів та ебертістів. Трагедія М. Робесп'єра. Переворот 9 термідора 1794 р.

Термідоріанський режим

Режим директорії. Термідоріанська реакція та її характер. Економічна лібералізація. Спроба політичної лібералізації. Реставрація в області моралі. Жерміналь, преріаль. Роялістські заколоти. Баррас. 13 вандем'єра. 1795 р. Конституція 1795 р. Роялістський рух 1795–1796 рр. “Спілка рівних”.

колоніальна політика європейських держав у XVII–XVIII ст.		4				4		2				4
Тема 5. Становлення та розвиток абсолютизму в європейських країнах (друга половина XVII–XVIII ст.)		4				8		2				9
Тема 6. Правління Стюартів. Англійська революція середини XVII ст.			4			4			2			4
Тема 7. “Славна революція” в Англії 1688 р. Зародження Просвітництва		2	2			6						6
Змістовий модуль 2.												
Епоха Просвітництва. Утворення США. Велика Французька революція												
Тема 8. Європейське Просвітництво: від теорії до практики			2			10		2				10
Тема 9. Європейська колонізація Північної Америки. Початок формування північноамериканської нації		2	4			8			2			9
Тема 10. Країни Латинської Америки у XVII–XVIII ст.		2				9						10
Тема 11. Проблема характеру Великої Французької революції в історичній літературі. Революційна Франція.		6	2			4		2	2			10
Тема 12. Європейська культура		2				4						10
Усього годин		26	16			63		16	6			89

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тридцятирічна війна 1618 – 1648 рр.	2
2.	Англійська революція середини XVII ст.: політичні та	4

	соціально-економічні перетворення	
3.	“Славна революція” в Англії 1688 р.	2
4.	Європейське Просвітництво	2
5.	Англійська колонізація Північної Америки та початок формування північноамериканської нації. Утворення США	4
6.	Велика Французька революція кінця XVIII ст.: зміни в державно-політичному устрої Франції	2
	Усього годин практичний занять	16

Самостійна робота (Колоквіум)

Тема : Ідейні основи та принципи Просвітництва.

Аналіз творів відомих діячів Епохи Просвітництва (на вибір прочитати 3–4 твори).

- Британське Просвітництво, його особливості
 - Дж. Локк – “Дослід про людський розум”. “Трактат про врядування”.
 - Шотландське Просвітництво (Е.Флетчер, Д.Юм, А.Сміт)
 - Д. Юм – “Трактат про людську природу”. “Дослідження людського розуміння”.
 - А. Сміт – “Дослідження про природу і причини багатства народів”.
 - Французьке Просвітництво (Ф.Вольтер, Ш.Монтеск’є, Д.Дідро, Ж. Ж.Руссо, К.Гельвецій, П.Гольбах)
 - Ф. Вольтер – “Філософські листи”, “Магомет”, “Орлеанська діва”, “Метафізичний трактат”, “Філософія історії”, “Досвід про мораль і дух народів і про головні історичні події”.
 - Ш. Монтеск’є – “Перські листи”. Трактат “Про дух законів”.
 - Ж-Ж. Руссо – “Міркування про походження та причини нерівності між людьми”. “Еміль, або Про виховання”. “Про суспільний договір, чи принципи політичного права”. “Сповідь” тощо.
 - П. Бомарше – Мемуари, „Одруження Фігаро”.
 - Д. Дідро – “Розмова Д’Аламбера та Д. Дідро”, “Сон Д’Аламбера”, “Монахія”, “Племінник Рамо”.
 - П. Гольбах – трактат “Про Природу та її закони...”
 - “Енциклопедія” та енциклопедисти. Гурток фізіократів (Ф. Кене).
 - Німецьке Просвітництво (І. Кант, Г. Лейбніц, Г. Лессінг, Й. Гердер, Й. Гете)
 - І. Кант – “Що таке Просвітництво?”. “Про виховання роду людського”.
 - Й. Гердер – “Про походження мови”. “Ідеї до філософії історії людства”. “Бог. Кілька діалогів”.
 - Й. Гете – “Фауст”.
 - Американське просвітництво.
 - Т. Джефферсон – “Автобіографія”.
 - Б. Франклін – на вибір
 - Бароко та класицизм: порівняльний аналіз.

Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає отримання балів за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись у наступних формах:

1. оцінювання роботи студентів під час практичних занять;
2. проведення тестового контролю.

Загальна модульно-рейтингова оцінка складається із суми показників успішності (балів) за різні види контролю, що передбачені змістовим модулем. Підсумковим контролем є екзамен.

Самостійна робота передбачає опрацювання проблем, винесених на самостійну роботу. Може перевірятися у формі написання тестових завдань, складання колоквіуму, написання есе, рефератів тощо. В залежності від якості виконання оцінюється від 1 до 27 балів.

Складання екзамену. Мінімальна кількість балів, яка дозволяє студенту бути допущеним до іспиту, складає 35 балів. На іспиті студент може отримати не більше 25 балів.

Методичне забезпечення

1. Навчальна програма дисципліни.
2. Робоча навчальна програма дисципліни.
3. Плани лекційних та семінарських занять.
4. Контрольні завдання до семінарських занять, запитання до екзамену.
5. Методичні рекомендації та розробки викладача.

Рекомендовані джерела та література

Джерела

1. Автобіографія Б. Франкліна / Подгот. текста и комент. М. Кореновой. М., 1988. 347 с.
2. Американская революция XVIII в. Практикум по новой истории / Сост. Н. А. Кислица. М., 1976. Ч. 1.
3. Американские просветители: Избранные произведения: В 2-х томах / Сост. Н. М. Гольдберг. М., 1968–1969. Т.1. 520 с.; Т. 2. 446 с.
4. Джефферсон Т. Автобіографія. Заметки о Виргинии / Пер. В. М. Большакова / Сост. и общая редакция А. А. Фурсенко. Л., 1990. 317 с.
5. Документы истории Великой французской буржуазной революции: В 2-х т. / Отв. ред. А. В. Адо. М., 1990. Т. 1.; 1992. Т. 2.
6. Конституции и законодательные акты буржуазных государств XVII–XIX вв. : Англия, США, Франция, Италия, Германия : Сборник документов / Сост. Н. Н. Блохин; Под. ред. проф. П. Н. Галанзы. М., 1957. 587 с.
7. Монтескье Ш. Избранные произведения. М., 1955. 803 с.
8. Наполеон. Избранные произведения. М., 1956. 788 с.
9. Пейн Т. Избранные сочинения. М., 1959. 247 с.

10. Практикум по новой истории 1640 – 1870 гг. Вып. 1. / Сост. Иванов Ю. Ф. – М., 1981. 176 с.
11. Пономарев М. В. Смирнова С. Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки: Практическое пособие: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений: в 3 ч. М., 2000. Ч. 1: Предмет и периодизация курса. Европейская цивилизация в XVI–XVII вв. Век Просвещения – период становления индустриального общества. 288 с.
12. Руссо Жан Жак. Трактаты / Жан Жак Руссо. М., 1969. 710 с.
13. Сборник документов по истории Английской буржуазной революции XVII ст.: Учеб. пособие для студ. ист. фак. вузов / Сост. В. М. Лавровский. М., 1973. 342 с.
14. Сборник документов по истории нового времени стран Европы и Америки (1640–1870) / Сост. Е. Е. Юровская. М., 1990. 255 с.
15. Сборник документов по истории нового времени. Буржуазные революции XVII–XVIII вв.: Учеб. пособие для вузов по спец. «История» / Сост.: М. Ю. Золотухин, М. М. Куриев, В. М. Лобанов и др.; Под ред. В. Г. Сироткина. М., 1990. 303 с.
16. Талейран Ш.-М. Мемуары. М., 1959. 440 с.
17. Токвиль А. де. Давній порядок і революція / Пер. з фр. Г. Філіпчука. Київ, 2000. 220 с.
18. Франклин В. Избранные произведения / В. Франклин. М., 1956. 632 с.
19. Хрестоматия по новой истории: В 3-х т. / Под ред. А. А. Губера и А. В. Ефимова. М., 1963. Т. 1.: 1640–1815 гг. 768 с.

Підручники

1. Баран З. А., Качараба С. П., Сіромський Р. Б., Чума Б. П. Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV–початок XIX ст.): навч. посіб. Київ: Знання, 2015. 533 с. Всемирная история: Эпоха английской революции / А. Н. Бадак, И. Е. Войнич, Н. М. Волчек и др. Мн.-М., 2000. 560 с.
2. Всемирная история: Европа под влиянием Франции / А. Н. Бадак, И. Е. Войнич, Н. М. Волчек и др. Мн.-М., 2002. 560 с.
3. Дейвіс Н. Європа: Історія / Пер. з англ. П. Таращук, О. Коваленко. Київ: Основи, 2020. 1464 с.
4. История Европы. Т. 4–5. М., 2000.
5. Историография истории нового времени стран Европы и Америки / А. В. Адо [и др.]; под ред. И. П. Дементьева. М., 1990. 512 с.
6. Историография Нового времени стран Европы и Америки / Под ред. И. П. Дементьева. М., 2000. 433 с.
7. История Европы. От французской революции конца XVIII века до Первой мировой войны. М., 2000. Т. 5. 676 с.
8. Кириченко В. П. Нова історія країн Азії, Африки, Латинської Америки. К, 2002.
9. Кучма В. В. Государство и право Нового времени (XVII–XIX вв.). Волгоград, 2002. 360 с.

10. Нарочницкий А. И. Новая история стран Европы и Америки. М., 1986.
11. Новая история стран Европы и Америки: период 1640–1870 гг. / Под ред. А. В. Адо. М., 1986. 624 с.
12. Новая история стран Европы и Америки / Под ред. И. М. Кривогуза. М., 2005. 909 с.
13. Новая история стран Европы и Америки XVI–XIX века. В 3-х частях / Под ред. А. М. Родригеса, М. В. Пономарёва. М., 2005–2008.
14. Новая история стран Европы и Америки. Первый период : учебник для студ. вузов. обуч. по спец. "История" / Под ред. : Е. Юровской, И. М. Кривогуз. М., 1997. 415 с.
15. Нова історія країн Західної Європи й Північної Америки. XVII–60-ті роки XIX століття : підруч. / За ред. Б. М. Гончара. Київ, 2013. 735 с.
16. Моціяка П. П. Нова історія країн Європи і Америки: курс лекцій. Ніжин, 2005

Наукова література

1. Английская буржуазная революция XVII в. В 2-х томах / Под ред. Е. А. Косминского и Я. А. Левицкого. М., 1954. Т. 1–2. 880 с.
2. Афанасьев Ю. Н., Блуменау С. Ф. Современные споры во Франции вокруг Великой революции. *Вопросы истории*. 1989. № 3.
3. Барг М. А. Великая Английская революция в портретах ее деятелей. М., 1991. 397 с.
4. Барг М. А. Оливер Кромвель и его время / Под ред. С. Д. Сказкина. М., 1960. 2-е изд. 244 с.
5. Блуменау С. Ф. Просвещение и проблема истоков Французской революции: современное видение. *Вопросы истории*. 2003. № 10. С. 155–160.
6. Блуменау С. Ф. Жак Неккер. *Вопросы истории*. 2004. № 7. С. 56–76.
7. Блуменау С. Ф. Людовик XV. *Вопросы истории*. 2000. № 9. С. 62–83.
8. Бовыкин Д. Ю. Людовик XVII – жизнь и легенда. *Новая и новейшая история* 1995. № 4.
9. Бовыкин Д. Ю. Революционный террор в Франции XVIII в. : новейшие интерпретации. *Вопросы истории*. 2002. № 6. С. 144–150.
10. Борисов Ю. В. Шарль Морис Талейран. М., 1989. 328 с.
11. Борисов Ю. В. Три портрета времен Людовика XIV (Фуке, Кольбер, Лувуа) / Ю. В. Борисов. *Новая и новейшая история*. 1991. № 1.
12. Гинцберг Л. И. Фридрих II. *Вопросы истории*. 1988. № 11.
13. Губер Пьер. Мазарини. М., 2000. 512 с.
14. Ерофеев Н. А. Чартистское движение. М., 1961. 132 с.
15. Ерофеев Н. А. Промышленная революция в Англии. М., 1965. 184 с.
16. Ерофеев Н. А. Очерки по истории Англии (1815 – 1917). М., 1959. 263 с.
17. Жилин П. А. Гибель наполеоновской армии в России. М., 1989. 451 с.
18. Иванян Э. А. История США. М., 2004. 576 с.
19. Ивонин Ю. Е. Абсолютизм в Германии в XVII–XVIII вв. *Новая и новейшая история*. 1990. № 4. С. 65–75.

20. Ивонин Ю. Е. Фридрих II Гогенцоллерн и Иосиф II Габсбург. *Вопросы истории*. 2003. № 10. С. 49–74.
21. Ивонина Л. И. Роль внешнего фактора в политической жизни Англии XVII века. *Вопросы истории*. 2002. № 2. С. 145–151.
22. Ивонина Л. И. Луи II де Бурбон, принц Конде. *Вопросы истории*. 2011. № 3. С. 54–74.
23. Исламов Т. М. Империя Габсбургов. Становление и развитие. XVI–XIX вв. *Новая и новейшая история* 2001. № 2. С. 11–40.
24. Історія сучасного світу: соціально-політична історія XV–XX століть: Навч. посіб. / Ю. А. Горбань, Б. І. Білик, Л. В. Дячук та ін.; За ред. Ю. А. Горбаня. – К., 2003. 435 с.
25. История Франции / Отв. ред. А. З. Манфред. М., 1973. Т. 2. 666 с.
26. Козенко Б. Д., Садовая Г. М. О периодизации новой и новейшей истории в свете современных трактовок *Новая и новейшая история*. 1993. № 4.
27. Копосов Н. Е. Абсолютная монархия во Франции. *Вопросы истории*. 1989. № 1.
28. Котова Е. В. Династия Габсбургов. *Новая и новейшая история*. 1991. № 4. С. 138–153.
29. «Круглый стол». Проблемы периодизации новой и новейшей истории *Новая и новейшая история*. 1995. № 1.
30. «Круглый стол». Якобинство в исторических итогах Великой французской революции. *Новая и новейшая история*. 1996. № 5.
31. Куриев М. М. Артур Уэллесли, герцог Веллингтон (1769–1852). *Новая и новейшая история*. 1995. № 6. С. 144–168.
32. Кучеренко Г. С. Людовик XVI (1754–1793). От трона до гильотины. *Новая и новейшая история*. 1994. № 2.
33. Левандовский А. П. Робеспьер (1758–1794) М., 1997. 470 с.
34. Малов В. Н. Людовик XIV: Опыт психологической характеристики. *Новая и новейшая история*. 1996. № 6. С. 152–169.
35. Малов В. Н. Жан-Батист Кольбер – реформатор XVII века (1619 – 1683). *Новая и новейшая история*. 2000. № 3.
36. Малов В. Н. Герцог Сен-Симон: человек и писатель. *Новая и новейшая история*. 2004. № 3.
37. Манфред А. З. Великая французская революция. М., 1983. 435 с.
38. Манфред А. З. Три портрета эпохи Великой Французской революции. М., 1989. 440 с.
39. Манфред А. З. Наполеон Бонапарт. М., 1987. 735 с.
40. Манькин А. С. История двухпартийной системы США (1789–1980). М., 1992. 387 с.
41. Матъез А. Французская революция / Пер. с фр. К. И. Цидербаума. Ростов-на-Дону, 1995. 387 с.
42. Митрофанов П. История Австрии с древнейших времен до 1792 г. М., 2003. 160 с.
43. Михайлов М. К. Проблемы германской революции 1848 г. М., 1985. 176 с.

44. Мортон А. Л. История Англии / Перевод с английского Н. Чернявской. М., 1950. 465 с.
45. Муромцева О. В. Жизнь и деятельность Джузеппе Гарибальди. Современный взгляд. *Новая и новейшая история*. 2002. № 1. С. 152–172.
46. Невлер В. Е. Демократические силы в борьбе за объединение Италии. 1831 – 1860. М., 1982. 374 с.
47. Намазова А.С. Брабантская революция 1787–1790 гг. в Австрийских Нидерландах. *Новая и новейшая история*. 2001. № 6. С. 149–164.
48. Нарочницкий А. Л. Юбилей французской революции: поиски и проблемы. *Новая и новейшая история*. 1989. № 3.
49. Обичкина Е. О. Лозунг братства во Французской буржуазной революции конца XVIII века. *Вопросы истории*. 1989. № 4.
50. Павлова Т. А. Кромвель. М., 1980. 385 с.
51. Пименова Л. А. Людовик XVI. *Вопросы истории*. 2000. № 3. С. 62–83.
52. Пименова Л. А. Идея свободы во Французской революции XVIII в. *Новая и новейшая история*. 1992. № 1.
53. Плавинская Н. Ю. Вандея. *Новая и новейшая история*. 1993. № 6.
54. Пляйс Я. А. Новая история стран Европы и Америки. *Вопросы истории*. 2003. № 4. С. 171–173.
55. Попов Н. В. Династические браки и «брачная дипломатия» в Западной Европе. XVII – начало XVIII в. *Новая и новейшая история*. 2001. № 5. С. 185–213.
56. Ревуненков В. Г. Очерки по истории Великой французской революции. Ч. 1. Падение монархии. Л., 1982. 242 с.
57. Ревуненков В. Г. Очерки по истории Великой Французской революции: Якобинская республика и ее крушение. Л., 1983. 288 с.
58. Ревуненков В. Г. Великая французская революция: традиции изучения и новые подходы. *Вопросы истории*. 1989. № 5.
59. Ревякин А. В. Французские династии: Бурбоны, Орлеаны, Бонапарты. *Новая и новейшая история*. 1992. № 4.
60. Собуль А. Из истории Великой буржуазной революции 1789 – 1794 гг. и революция 1848 г. во Франции / Перевод с фр. Э. И. Тастевена под редакцией А. В. Адо. М., 1960. 370 с.
61. Согрин В. В. Идеиные течения в Американской революции XVIII века М., 1980. 312 с.
62. Согрин В. В. Основатели США: исторические портреты М., 1983. 177 с.
63. Согрин В. В. Британский либерализм: этапы развития и течения. *Новая и новейшая история*. 1996. № 4.
64. Согрин В. В. Война США за независимость как социально-политическая революция. *Новая и новейшая история*. 2005. № 3.
65. Тарле Е. В. Наполеон. М., 1991. 461 с.
66. Татаринков Ю. Б. «Железная маска» – государственная тайна Бурбонов. *Новая и новейшая история*. 1995. № 1.
67. Туполев Б. М. Династия Гогенцоллернов. *Новая и новейшая история*. 1991. № 6. С. 143–179.

68. Тырсенко А. В. От Просвещения к революции. Общественно-политические взгляды Сийеса. *Новая и новейшая история*. 2001. № 5. С. 137–160.
69. Тырсенко А. В. Фельяны. У истоков французского либерализма. *Вопросы истории*. 2002. № 7. С. 171–172.
70. Фадеева Т. М. У истоков европейского консерватизма. *Новая и новейшая история*. 1992. № 6.
71. Федосова Е. И. Франсуа Гизо: историк и государственный деятель. *Новая и новейшая история*. 1997. № 2.
72. Фоглер Г. Переход от феодализма к капитализму. *Новая и новейшая история*. 1990. № 3.
73. Фурсенко А. А. Американская и Французская революции XVIII века. *Вопросы истории*. 1972. № 11.
74. Хаванова О. В. Э. Х. Бланж. Венгрия и Габсбурги, 1765 – 1800 : эксперимент просвещенного абсолютизма. *Вопросы истории*. 1999. № 9. С. 172–180.
75. Чеканцева З. А. Народные движения во Франции накануне буржуазной революции XVIII в. *Новая и новейшая история*. 1981. № 5. С. 60–70.
76. Чеканцев З. А. Историография истории нового и новейшего времени стран Европы и Америки. *Вопросы истории*. 2001. № 9. С. 172–174.
77. Черняк Е. Б. Цивилизации и революции. *Новая и новейшая история*. 1993. № 4.
78. Черкасов П. П. Ришелье. *Вопросы истории*. 1989. № 7.
79. Черкасов П. П. Франция и русско-турецкая война. 1768–1774 гг. *Новая и новейшая история*. 1996. № 1.
80. Чихладзе Н. Н. Жан Поль Марат как естествоиспытатель и врач. *Вопросы истории*. 2001. № 8.
81. Чудаков М. Ф. Конституционное право США. Основные институты: Пособие для студентов. Мн., 1999. 192 с.
82. Чудинов А. В. Назревшие проблемы изучения Великой французской буржуазной революции. *Новая и новейшая история*. 1989. № 2.
83. Чудинов А. В. Масоны и Французская революция XVIII в.: дискуссия длиною в два столетия. *Новая и новейшая история*. 1999. № 1.
84. Чудинов А. В. Смерть Марата. *Новая и новейшая история*. 1993. № 5.

Електронні ресурси

Підручники

1. Новая история стран Европы и Америки: Первый период: (Учеб. для вузов по спец. "История" / Под ред. А. В. Адо. М., 1986. 622, [1] с. URL: <http://www.historichka.ru/materials/ado/index.html>

Сайт Історія індіанців. URL: <https://www.indiansworld.org/>

Наукові публікації

1. Бендрикова Л. А. Французская историография революции 1848 – 1849 гг. во Франции. М., 1969. URL: http://old.istmat.info/files/uploads/28174/1848_1-a-bendrikova_1969.pdf

2. Библиотека истории. Карлейль Т. История Французской революции / Т. Карлейль / Пер. с англ. Ю. В. Дубровина и Е. А. Мельниковой (Ч. I). М., 1991. 575 с. URL: <http://history-library.com/index.php?id1=3&category=istoriya-francii&author=karleyl-t&book=1991>
3. Библиотека истории. Матъез А. Французская революция / А. Матъез. – Ростов-на-Дону, 1995. 576 с. URL: <http://history-library.com/books/istoriya-francii/matez-a/1995/files/francuzskayarevoluciya1995.pdf>
4. Борисов Ю. В. Шарль Морис Талейран. М., 1989. 328 с. URL: http://istmat.info/files/uploads/33316/talleyrand_y-v-borisov_1989.pdf
5. Дебидур А. История Западной Европы : От Венского до Берлинского конгресса. 1814–1878: В 2 т. М., 1947. Т. 1. Священный союз. 484 с.; Т.2. Революция / Пер. с фр. : В. О. Броун. 544 с. URL: http://istmat.info/files/uploads/28398/histoire_diplomatie_a-debidour_1947.pdf
6. Застенкер Н. Е. Революция 1848 г. во Франции. М., 1948. 203 с. URL: http://istmat.info/files/uploads/39328/1848_n-e-zastenker_1949.pdf
7. Захер Я. М. Движение «бешеных». М., 1961. 227 с. URL: http://istmat.info/files/uploads/28082/fr_enrages_j-m-zakher_1961.pdf
8. Жорес Ж. Социалистическая история Французской революции / Пер. с французского в 6-ти томах. М., 1976. Т. 1. Кн. 1. 257 с. URL: http://istmat.info/files/uploads/27976/jaures_histoire_socialiste_revolution_francaise_v1.pdf
9. История Франции / Отв. ред. А. З. Манфред. М., 1973. Т. 2. 666 с. URL: <http://coollib.com/b/295029>
10. Ковальская К. И. Движение карбонариев в Италии 1808–1821 гг. М., 1971. 268 с. URL: http://krotov.info/history/19/1820/kovalskaya_00.htm
11. Левандовский А. П. Робеспьер (1758–1794). М., 1959. URL: <http://coollib.com/b/303601>
12. Манфред А. З. Наполеон Бонапарт. М., 1980. 735 с. URL: <http://www.wysotsky.com/0009/179.htm>
13. Мортон А. Л. История Англии. М., 1950. 465 с. URL: <http://admwr.ru/books/A--L--Morton-istoriya-Anglii/>
14. Токвиль А. де. Старый порядок и революция / Пер. з фр. М. Федоровой М., 1997. URL: http://krotov.info/library/19_t/ok/vil_01.htm
15. Токвиль А. де. Старый порядок и революция [Электронный ресурс] / Алексис де Токвиль / Пер. с фр. Л. Н. Ефимова. СПб., 2008. 248 с. URL: <http://downloads.pavroz.ru/files/tokvilstaryiyuporiadok.pdf>